

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (penktoji kolegija) SPRENDIMAS

2017 m. rugpjūčio 10 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Prejudicinio sprendimo priėmimo skubos tvarka procedūra – Policijos ir teismų bendradarbiavimas baudžiamosiose bylose – Europos arešto orderis – Pagrindų sprendimas 2002/584/TVR – Perdavimo tarp valstybių narių tvarka – Vykdyto sąlygos – Neprivalomo nevykdymo pagrindai – Pamatiniu sprendimu 2009/299 įterpto 4a straipsnio 1 dalis – Arešto orderis, išduotas siekiant įvykdyti laisvės atėmimo bausmę – Sąvoka „teisminis nagrinėjimas, po kurio [per kurį] priimtas sprendimas“ – Nagrinėjant bylą pirmojoje instancijoje asmeniškai dalyvavęs suinteresuotasis asmuo – Procesas apeliacinėje instancijoje, per kurį iš naujo nagrinėjama bylos esmė – Arešto orderis, kuriame nepateikta jokios informacijos, kuria remiantis būtų galima patikrinti, ar per apeliacinį procesą buvo užtikrinta kaltu pripažinto asmens teisė į gynybą“

Byloje C-270/17 PPU

dėl *Rechtbank Amsterdam* (Amsterdamo apylinkės teismas, Nyderlandai) 2017 m. gegužės 18 d. sprendimu, kurį Teisingumo Teismas gavo tą pačią dieną, pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje dėl Europos arešto orderio, išduoto dėl

Tado Tupiko,

TEISINGUMO TEISMAS (penktoji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas J. L. da Cruz Vilaça, teisėjai M. Berger, A. Borg Barthet, E. Levits ir F. Biltgen (pranešėjas),

generalinis advokatas M. Bobek,

posėdžio sekretorė M. Ferreira, vyriausioji administratorė,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2017 m. liepos 11 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

- T. Tupiko, atstovaujamo advokato B. Kuppens,
- *Openbaar Ministerie*, atstovaujamos K. van der Schaft ir U. Weitzel,
- Nyderlandų vyriausybės, atstovaujamos M. Noort ir M. Bulterman,
- Airijos, atstovaujamos J. Quaney, padedamos BL C. Noctor,
- Lietuvos vyriausybės, atstovaujamos K. Dieninio,

* Proceso kalba: nyderlandų.

– Europos Komisijos, atstovaujamos R. Troosters ir S. Grünheid,
susipažinęs su 2017 m. liepos 26 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,
priima šį

Sprendimą

- 1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 2002 m. birželio 13 d. Tarybos pagrindų sprendimo 2002/584/TVR dėl Europos arešto orderio ir perdavimo tarp valstybių narių tvarkos (OL L 190, 2002, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 6 t., p. 34), iš dalies pakeisto 2009 m. vasario 26 d. Tarybos pamatiniu sprendimu 2009/299/TVR (OL L 81, 2009, p. 24) (toliau – Pagrindų sprendimas 2002/584), 4a straipsnio 1 dalies išaiškinimo.
- 2 Šis prašymas pateiktas Nyderlanduose vykdant Europos arešto orderį, Klaipėdos apygardos teismo išduotą dėl Tado Tupiko, siekiant Lietuvoje įvykdyti laisvės atėmimo bausmę.

Teisinis pagrindas

Tarptautinė teisė

EŽTK

- 3 1950 m. lapkričio 4 d. Romoje pasirašytos Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos (toliau – EŽTK) 6 straipsnyje „Teisė į teisingą bylos nagrinėjimą“ nustatyta:

„1. Kai yra sprendžiamas tam tikro asmens civilinio pobūdžio teisių ir pareigų ar jam pareikšto kokio nors baudžiamąjį kaltinimą klausimas, toks asmuo turi teisę, kad bylą per kuo trumpiausią laiką viešai ir teisingai išnagrinėtų pagal įstatymą įsteigtas nepriklausomas ir nešališkas teismas. Teismo sprendimas paskelbiamas viešai, tačiau demokratinėje visuomenėje moralės, viešosios tvarkos ar valstybės saugumo interesais spaudos atstovams ar visuomenei gali būti neleidžiama dalyvauti per visą procesą ar jo dalį, kai tai reikalinga dėl nepilnamečių ar bylos šalių privataus gyvenimo apsaugos, arba tiek, kiek, teismo nuomone, yra būtina dėl ypatingų aplinkybių, dėl kurių viešumas pakenktų teisingumo interesams.

2. Kiekvienas nusikaltimo padarymu kaltinamas asmuo laikomas nekaltu tol, kol jo kaltė neįrodyta pagal įstatymą.

3. Kiekvienas nusikaltimo padarymu kaltinamas asmuo turi bent jau šias teises:

- a) būti skubiai ir išsamiai jam suprantama kalba informuotas apie jam pateikiamo kaltinimo pobūdį ir pagrindą;
- b) turėti pakankamai laiko ir galimybių pasirengti gynybai;
- c) gintis pats ar padedamas savo paties pasirinkto gynėjo arba, jei neturi pakankamai lėšų gynėjui atsilyginti ir kai tai būtina teisingumo interesams apsaugoti, nemokamai gauti advokato pagalbą;
- d) pats apklausti kaltinimo liudytojus ar turėti galimybę, kad tie liudytojai būtų apklausti ir kad gynybos liudytojai būtų iškviesti ir apklausti tokiomis pat sąlygomis, kokios taikomos kaltinimo liudytojams;

e) nemokamai naudotis vertėjo pagalba, jeigu nesupranta ar nekalba teismo procese vartojama kalba.“

Sąjungos teisė

Chartija

4 Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos (toliau – Chartija) 47 ir 48 straipsniai yra jos VI antraštinėje dalyje „Teisingumas“.

5 Chartijos 47 straipsnyje „Teisė į veiksmingą teisinę gynybą ir teisingą bylos nagrinėjimą“ nustatyta:

„Kiekvienas asmuo, kurio teisės ir laisvės, garantuojamos Sąjungos teisės, yra pažeistos, turi teisę į veiksmingą jų gynybą teisme šiame straipsnyje nustatytais sąlygomis.

Kiekvienas asmuo turi teisę, kad jo bylą per kiek įmanoma trumpesnę laiką viešai ir teisingai išnagrinėtų pagal įstatymą įsteigtas nepriklausomas ir nešališkas teismas. Kiekvienas asmuo turi turėti galimybę gauti teisinę pagalbą, būti ginamas ir atstovaujamas.

<...>“

6 Su Pagrindinių teisių chartija susijusiuose išaiškinimuose (OL C 303, 2007, p. 17; toliau – su Chartija susiję išaiškinimai) dėl Chartijos 47 straipsnio antros pastraipos nurodyta, kad ši nuostata atitinka EŽTK 6 straipsnio 1 dalį.

7 Su Chartija susijusiuose išaiškinimuose dėl minėto 47 straipsnio taip pat pažymėta: „Sąjungos teisėje teisė į teisingą bylos nagrinėjimą neapsiriboja su civilinėje teisėje numatytais teisėmis ir pareigomis susijusiais ginčais. Taip yra todėl, kad Sąjunga – tai teisinės valstybės principais grindžiama bendrija, kaip nurodė Teismas [1986 m. balandžio 23 d. Sprendime *Les Verts prieš Europos Parlamentą* (294/83, EU:C:1986:166)]. Nepaisant to, visais atžvilgiais, išskyrus jų taikymo sritį, EŽTK suteiktos garantijos panašiu būdu taikomos Sąjungai.“

8 Chartijos 48 straipsnyje „Nekaltumo prezumpcija ir teisė į gynybą“ nustatyta:

„1. Kiekvienas kaltinamas padaręs nusikaltimą asmuo laikomas nekaltu, kol jo kaltė neįrodyta pagal įstatymą.

2. Kiekvienam, kuris kaltinamas padaręs nusikaltimą, užtikrinama teisė į gynybą.“

9 Šiuo klausimu su Chartija susijusiuose išaiškinimuose nurodyta:

„48 straipsnis yra toks pat kaip EŽTK 6 straipsnio 2 ir 3 dalys <...>

<...>

Remiantis 52 straipsnio 3 dalimi, šios teisės turinys ir taikymo apimtis yra tokia pati kaip EŽTK garantuotos teisės.“

10 Chartijos 51 straipsnio „Taikymo sritis“ 1 dalyje nustatyta:

„Šios Chartijos nuostatos skirtos Sąjungos institucijoms, įstaigoms ir organams, tinkamai atsižvelgiant į subsidiarumo principą, bei valstybėms narėms tais atvejais, kai šios įgyvendina Sąjungos teisę <...>“

11 Chartijos 52 straipsnyje „Teisių ir principų taikymo sritis ir aiškinimas“ numatyta:

„1. Bet koks šios Chartijos pripažintų teisių ir laisvių įgyvendinimo apribojimas turi būti numatytas įstatymo ir nekeisti šių teisių ir laisvių esmės. Remiantis proporcingumo principu, apribojimai galimi tik tuo atveju, kai jie būtini ir tikrai atitinka Sąjungos pripažintus bendrus interesus arba reikalingi kitų teisėms ir laisvėms apsaugoti.

<...>

3. Šioje Chartijoje nurodytų teisių, atitinkančių Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos garantuojamas teises, esmė ir taikymo sritis yra tokia, kaip nustatyta toje Konvencijoje. Ši nuostata nekliaudo Sąjungos teisėje numatyti didesnę apsaugą.

<...>

7. Sąjungos ir valstybių narių teismai skiria deramą dėmesį išaiškinimams, kurie yra parengti siekiant nubrėžti šios Chartijos aiškinimo gaires.“

Pagrindų sprendimas 2002/584 ir Pamatinis sprendimas 2009/299

12 Pagrindų sprendimo 2002/584 1, 5, 6, 8, 10 ir 12 konstatuojamosios dalys suformuluotos taip:

„(1) Vadovaujantis 1999 m. spalio 15 ir 16 d. Tamper[ės] Europos Vadovų Tarybos išvadomis, ypač jų 35 punktu, oficiali įsiteisėjusių sprendimų nuteistų asmenų, besislapstančių nuo teisingumo, ekstradicijos tarp valstybių narių procedūra turėtų būti panaikinta, o įtariamų nusikalstamos veikos padarymu asmenų ekstradicijos procedūros turėtų būti paspartintos.

<...>

(5) <...> [P]radėjus taikyti naują [naują supaprastintą] nuteistų ar įtariamų asmenų perdavimo sistemą vykdant baudžiamuosius nuosprendžius ar traukiant baudžiamojon atsakomybėn, galima panaikinti dabartinės ekstradicijos tvarkos sudėtingumą ir jai būdingas vilkinimo tendencijas. <...>

(6) Šiame pagrindų sprendime numatytas Europos arešto orderis baudžiamosios teisės srityje yra pirmoji konkreti priemonė, įgyvendinanti abipusio pripažinimo principą, kurį Europos Vadovų Taryba pavadino teismo bendradarbiavimo „kertiniu akmeniu“.

<...>

(8) Sprendimams dėl Europos arešto orderio vykdymo turi būti taikoma pakankama kontrolė, o tai reiškia, kad valstybės narės, kurioje prašomas perduoti asmuo buvo areštuotas [suihtas], teismine institucija turi priimti sprendimą dėl jo (jos) perdavimo.

<...>

(10) Europos arešto orderio mechanizmas remiasi aukštu valstybių narių tarpusavio pasitikėjimu. Jo įgyvendinimą galima sustabdyti tik tuo atveju, jei viena iš valstybių narių sunkiai ir nuolat pažeidinėja [ES 6 straipsnio 1 dalyje, po pakeitimo tapusios ESS 2 straipsniu,] išdėstytus principus, Tarybos nustatytus [kai šie pažeidimai nustatyti Tarybos] pagal [ES 7 straipsnio 1 dalį, po pakeitimo tapusią ESS 7 straipsnio 2 dalimi], ir dėl to atsiranda jos 7 straipsnio 2 dalyje nurodytos pasekmės.

<...>

(12) Šis pagrindų sprendimas grindžiamas pagarba pagrindinėms teisėms ir principams, kurie pripažįstami [ES] 6 straipsnyje ir kurie atsispindi <...> [C]hartijoje, ypač jos VI skyriuje. Jokia šio pagrindų sprendimo nuostata negali būti išaiškinta taip, lyg ji draustų atsisakyti perduoti asmenį, kurio areštui [dėl kurio suėmimo] yra išduotas Europos orderis [Europos arešto orderis], kai yra objektyvių priežasčių manyti, kad minėtas arešto orderis yra išduotas, siekiant persekioti ar bausti asmenį dėl jo (jos) lyties, rasės, religijos, etninės kilmės, tautybės, kalbos, politinių įsitikinimų ar seksualinės orientacijos arba kad to asmens padėtis gali būti pažeista dėl bet kurios iš tų priežasčių.

<...>“

13 Šio pagrindų sprendimo 1 straipsnyje „Europos arešto orderio apibrėžimas ir įpareigojimas jį vykdyti“ numatyta:

„1. Europos arešto orderis yra teisminis sprendimas, kurį išduoda [priima] valstybė narė, kad kita valstybė narė areštuotų [suimtų] ir perduotų prašomą perduoti asmenį, siekiant patraukti baudžiamojon atsakomybėn arba vykdyti laisvės atėmimo bausmę, arba sprendimą dėl įkalinimo.

2. Valstybės narės vykdo Europos arešto orderį, remdamosi tarpusavio pripažinimo principu ir vadovaudamosi šio pagrindų sprendimo nuostatomis.

3. Šis pagrindų sprendimas nekeičia pareigos gerbti pagrindines teises ir pagrindinius teisės principus, įtvirtintus [ES] 6 straipsnyje.“

14 Minėto pagrindų sprendimo 3, 4 ir 4a straipsniuose pateikti Europos arešto orderio privalomo ir neprivalomo nevykdymo pagrindai.

15 Pamatiniame sprendime 2009/299 patikslinti pagrindai, kuriais remdamasi valstybės narės išduodančioji teisminė institucija gali atsisakyti vykdyti Europos arešto orderį, jeigu atitinkamas asmuo nedalyvavo nagrinėjant bylą. Jo 1, 2, 4–8 ir 15 konstatuojamosiose dalyse nustatyta:

„(1) Kaip aiškina Europos [Ž]mogaus [T]eisių [T]eismas, kaltinamojo teisė asmeniškai dalyvauti teisminiame nagrinėjime yra teisės į teisingą bylos nagrinėjimą, kuri numatyta [EŽTK] 6 straipsnyje, dalis. [Jis] taip pat paskelbė, kad kaltinamojo teisė asmeniškai dalyvauti teisminiame nagrinėjime nėra absoliuti, ir kad tam tikromis aplinkybėmis kaltinamasis gali laisva valia tiesiogiai arba netiesiogiai, tačiau aiškiai atsisakyti tos teisės.

(2) Įvairiuose Tarybos pamatiniuose sprendimuose, kuriais įgyvendinamas galutinių teismo sprendimų tarpusavio pripažinimo principas, nėra nuosekliai aptariamas sprendimų, priimtų po teismo nagrinėjimo, kuriame atitinkamas asmuo asmeniškai nedalyvavo, klausimas. Ši įvairovė galėtų apsunkinti teisės specialistų darbą ir kliudyti teisminiam bendradarbiavimui.

<...>

(4) Todėl būtina nustatyti aiškius ir bendrus sprendimų, priimtų po teismo nagrinėjimo, kuriame atitinkamas asmuo asmeniškai nedalyvavo, nepripažinimo pagrindus. Šiuo pamatiniu sprendimu siekiama nustatyti tokius bendrus pagrindus, sudarančius vykdančiajai institucijai galimybę vykdyti sprendimą nepaisant to, kad asmuo nedalyvavo teisminiame nagrinėjime, visapusiškai gerbiant asmens teisę į gynybą. Šis pamatinis sprendimas nėra skirtas reglamentuoti formas ir metodus, įskaitant procesinius reikalavimus, kuriais naudojamosi šiame pamatiniame sprendime nurodytiems rezultatams pasiekti, nes tai yra valstybių narių nacionalinės teisės klausimas.

- (5) Siekiant tokių pakeitimų, reikia iš dalies keisti galiojančius pamatinius sprendimus, kuriais įgyvendinamas galutinių teismo sprendimų tarpusavio pripažinimo principas. Naujos nuostatos taip pat turėtų tapti pagrindu toliau rengiant dokumentus šioje srityje.
- (6) Šio pamatinio sprendimo, iš dalies keičiančio kitus pamatinius sprendimus, nuostatomis nustatomos sąlygos, kuriomis neturėtų būti atsisakoma pripažinti ir vykdyti sprendimą, priimtą po teismo nagrinėjimo, kuriame atitinkamas asmuo asmeniškai nedalyvavo. Šios sąlygos yra alternatyvios; kai tenkinama viena iš sąlygų, užpildydama atitinkamą Europos arešto orderio arba kituose pamatiniuose sprendimuose numatyto atitinkamo liudijimo dalį išduodančioji institucija užtikrina, kad reikalavimai yra arba bus įvykdyti, ir to turėtų užtekti sprendimui vykdyti remiantis tarpusavio pripažinimo principu.
- (7) Neturėtų būti atsisakoma pripažinti ir vykdyti sprendimo, priimto po teismo nagrinėjimo, kuriame atitinkamas asmuo asmeniškai nedalyvavo, jei jam buvo asmeniškai įteiktas teismo šaukimas ir tokiu būdu jis buvo informuotas apie numatytą teismo nagrinėjimo, po kurio buvo priimtas sprendimas, laiką ir vietą, arba jis kitomis priemonėmis faktiškai gavo oficialią informaciją apie numatytą teismo nagrinėjimo laiką ir vietą tokiu būdu, kad buvo aiškiai nustatyta, jog jis žinojo apie numatytą teisminį nagrinėjimą. Šiuo atveju suprantama, kad asmuo turėjo gauti tokią informaciją „laiku“, t. y. pakankamai iš anksto, kad galėtų dalyvauti teisminiame nagrinėjime ir veiksmingai pasinaudoti teise į gynybą.
- (8) Kaip aiškina Europos [Ž]mogaus [T]eisių [T]eismas, kaltinamojo teisę į teisingą bylos nagrinėjimą garantuoja [EŽTK]. Ši teisė apima atitinkamo asmens teisę asmeniškai dalyvauti teisminiame nagrinėjime. Norėdamas pasinaudoti šia teise, atitinkamas asmuo turi žinoti apie numatytą teisminį nagrinėjimą. Pagal šį pamatinį sprendimą tai, kad asmuo žinotų apie teisminį nagrinėjimą, turėtų užtikrinti kiekviena valstybė narė pagal savo nacionalinę teisę, laikantis nuostatos, kad turi būti įvykdyti tos konvencijos reikalavimai. Vadovaujantis Europos [Ž]mogaus [T]eisių [T]eismo teismine praktika, sprendžiant, ar būdas, kuriuo teikiama informacija, yra tinkamas norint užtikrinti, kad asmuo žinotų apie teisminį nagrinėjimą, tam tikrais atvejais taip pat būtų galima tinkamai atsižvelgti į atitinkamo asmens dėtą pastangą gauti jam skirtą informaciją.

<...>

- (14) Šiame pamatiniame sprendime apsiribojama nepripažinimo pagrindų apibrėžimu tuose dokumentuose, kuriais įgyvendinamas tarpusavio pripažinimo principas. Todėl nuostatos, pavyzdžiui, susijusios su teise į bylos persvarstymą, taikomos tik šių nepripažinimo pagrindų apibrėžčiai. Jos nėra skirtos nacionalinės teisės aktams suderinti. Šis pamatinis sprendimas neturi įtakos būsimiems Europos Sąjungos teisės aktams, kuriais būtų siekiama suderinti valstybių narių įstatymus baudžiamosios teisės srityje.
- (15) Nepripažinimo pagrindai yra neprivalomi. Tačiau valstybių narių teisę savo nuožiūra spręsti dėl šių nepripažinimo pagrindų nuostatų perkėlimo į nacionalinę teisę reglamentuoja teisė į teisingą bylos nagrinėjimą, atsižvelgiant į bendrą šio pamatinio sprendimo tikslą – stiprinti asmenų procesines teises ir sudaryti palankesnes sąlygas teisminiam bendradarbiavimui baudžiamosiose bylose <...>“.

16 Pamatinio sprendimo 2009/299 1 straipsnyje „Tikslai ir taikymo sritis“ nustatyta:

„1. Šio pamatinio sprendimo tikslai – stiprinti asmenų, dėl kurių pradėtos baudžiamosios bylos, procesines teises, palengvinti teisminį bendradarbiavimą baudžiamosiose bylose ir visų pirma pagerinti valstybių narių teismo sprendimų tarpusavio pripažinimą.

2. Šis pamatinis sprendimas nepakeičia pareigos gerbti pagrindines teises ir laikytis pagrindinių teisės principų, įtvirtintų Sutarties 6 straipsnyje, įskaitant asmenų, dėl kurių pradėtos baudžiamosios bylos, teisę į gynybą, ir neturi įtakos jokioms teisminių institucijų pareigoms šioje srityje.

3. Šis pamatinis sprendimas nustato bendras taisykles, reglamentuojančias vienoje valstybėje narėje (sprendimą priėmusioje valstybėje narėje) priimtų teismo sprendimų, kurie buvo priimti suinteresuotam asmeniui nedalyvaujant, pripažinimą ir (arba) vykdymą kitoje valstybėje narėje (vykdančiojoje valstybėje narėje) <...>“

17 Pamatinio sprendimo 2009/299 2 straipsniu įterptas Pagrindų sprendimo 2002/584 4a straipsnis „Sprendimai, priimti po teismo nagrinėjimo [per teisminį nagrinėjimą], kuriame asmuo asmeniškai nedalyvavo“. Jo 1 dalyje nustatyta:

„Vykdančioji teisminė institucija taip pat gali atsisakyti vykdyti Europos arešto orderį, išduotą siekiant vykdyti laisvės atėmimo bausmę arba nutartį paskirti suėmimą, jeigu asmuo asmeniškai nedalyvavo teisminiame nagrinėjime, po kurio [per kurį] buvo priimtas tas sprendimas, išskyrus atvejus, kai Europos arešto orderyje nurodyta, kad pagal kitus išduodančiosios valstybės narės nacionalinėje teisėje nustatytus procesinius reikalavimus:

a) laiku:

i) asmeniui buvo asmeniškai įteiktas teismo šaukimas ir tokiu būdu jis buvo informuotas apie numatytą teismo nagrinėjimo, po kurio buvo priimtas sprendimas, laiką ir vietą, arba jis kitomis priemonėmis faktiškai gavo oficialią informaciją apie numatytą teismo nagrinėjimo laiką ir vietą tokiu būdu, kad buvo aiškiai nustatyta, jog jis žinojo apie numatytą teisminį nagrinėjimą;

ir

ii) asmuo buvo informuotas, kad sprendimas gali būti priimtas, jei jis neatvyks į teisminį nagrinėjimą;

arba

b) žinodamas apie numatomą teisminį nagrinėjimą, asmuo įgaliojo advokatą, kurį paskyrė atitinkamas asmuo arba valstybė, jį ginti teismo nagrinėjimo metu ir tas advokatas iš tiesų jį gynė teismo nagrinėjimo metu;

arba

c) jam įteikus sprendimą ir jį aiškiai informavus apie teisę į bylos persvarstymą arba teisę pateikti apeliacinį skundą, kurių nagrinėjimo procese šis asmuo turi teisę dalyvauti ir kurie suteikia galimybę bylą pakartotinai nagrinėti iš esmės, įskaitant naujus įrodymus, o po šio proceso pirminis sprendimas gali būti panaikintas, asmuo:

i) aiškiai nurodė, kad jis neginčija sprendimo;

arba

ii) per taikomą laikotarpį nepareikalavo persvarstyti bylą arba nepateikė apeliacinio skundo;

arba

d) sprendimas asmeniui nebuvo asmeniškai įteiktas, tačiau:

i) po perdavimo jis bus nedelsiant asmeniškai įteiktas ir tas asmuo bus aiškiai informuotas apie teisę į bylos persvarstymą arba teisę pateikti apeliacinį skundą, kurių nagrinėjimo procese šis asmuo turi teisę dalyvauti ir kurie suteikia galimybę bylą pakartotinai nagrinėti iš esmės, įskaitant naujus įrodymus, o po šio proceso pirminis sprendimas gali būti panaikintas;

ir

ii) bus informuotas apie laikotarpį, per kurį jis turi reikalauti persvarstyti bylą arba pateikti apeliacinį skundą, kaip nurodyta atitinkamame Europos arešto orderyje.“

18 Pagrindų sprendimo 2002/584 8 straipsnio 1 dalyje numatyta:

„Europos arešto orderyje nurodoma ši informacija, kuri pateikiama forma, nustatyta priede:

- a) prašomo perduoti asmens tapatybė ir pilietybė;
- b) išduodančiosios teisminės institucijos pavadinimas, adresas, telefono ir fakso numeriai bei elektroninio pašto adresas;
- c) vykdytino teismo sprendimo įrodymas, arešto orderis arba kitas tokį pat poveikį turintis vykdytiną teismo sprendimas, kuriam taikomi 1 ir 2 straipsniai;
- d) nusikalstamos veikos pobūdis ir teisinė kvalifikacija, ypač atsižvelgiant į 2 straipsnį;
- e) aplinkybių, kuriomis nusikalstama veika buvo padaryta, aprašymas, ypač laikas, vieta, prašomo perduoti asmens dalyvavimo padarant nusikalstamą veiką laipsnis;
- f) skirta bausmė, jei yra priimtas galutinis teismo sprendimas, arba pagal išduodančiosios valstybės narės teisę skirtinų už tokią nusikalstamą veiką bausmių ribos;
- g) jei įmanoma, kitos nusikalstamos veikos aplinkybės.“

19 Šio pagrindų sprendimo 15 straipsnyje „Perdavimo sprendimas“ nustatyta:

„1. Vykdančioji teisminė institucija, laikydamosi šiame pamatiniame [Pagrindų] sprendime nustatytų terminų ir sąlygų, nusprendžia, ar asmuo turi būti perduotas.

2. Jei vykdančioji teisminė institucija mano, kad išduodančiosios valstybės narės praneštos informacijos nepakanka sprendimui dėl perdavimo priimti, ji paprašo skubiai pateikti būtiną papildomą informaciją, ypač susijusią su 3–5 ir 8 straipsniais, ir, atsižvelgdama į tai, kad reikia laikytis 17 straipsnyje nustatytų terminų, gali nustatyti terminą, iki kurio ji turi gauti tokią informaciją.

3. Išduodančioji teisminė institucija gali bet kuriuo metu vykdančiajai teisminei institucijai nusiųsti bet kokią papildomą naudingą informaciją.“

20 Minėto pagrindų sprendimo 17 straipsnyje nustatyta:

„1. Europos arešto orderis nagrinėjamas ir vykdomas skubos tvarka.

2. Tais atvejais, kai prašomas perduoti asmuo sutinka būti perduotas, galutinis sprendimas dėl Europos arešto orderio vykdymo turėtų būti priimtas per 10 dienų nuo tokio sutikimo davimo.

3. Kitais atvejais sprendimas dėl Europos arešto vykdymo turėtų būti priimtas per 60 dienų nuo prašomo perduoti asmens arešto [suėmimo].

4. Kai ypatingais atvejais Europos arešto orderio įvykdyti per šio straipsnio 2 ir 3 dalyse nurodytus terminus negalima, vykdančioji teisminė institucija nedelsdama apie tai praneša išduodančiajai teisminei institucijai ir nurodo tokio uždelsimo priežastis. Tokiu atveju terminą galima pratęsti dar 30 dienų.

<...>“

21 To paties pagrindų sprendimo priede pateikta vienoda Europos arešto orderio forma.

Nyderlandų teisė

22 2004 m. balandžio 29 d. *Overleveringswet* (Įstatymas dėl asmens perdavimo, *Stb.* 2004, Nr. 195; toliau – OLW) į Nyderlandų teisę perkeltas Pagrindų sprendimas 2002/584.

23 OLW 12 straipsnyje nustatyta:

„Asmens perdavimas negalimas, jei Europos arešto orderiu siekiama vykdyti sprendimą, o kaltinamasis asmeniškai nedalyvavo nagrinėjant bylą, kurioje buvo priimtas minėtas sprendimas, išskyrus tuos atvejus, kai Europos arešto orderyje nurodoma, kad laikantis jį išdavusios valstybės narės procesinių reikalavimų:

- a) kaltinamajam laiku ir asmeniškai buvo pranešta apie posėdžio, kuriame buvo priimtas sprendimas, laiką ir vietą arba jis kitomis priemonėmis buvo oficialiai ir tinkamai informuotas apie posėdžio laiką ir vietą ir aiškiai patvirtinama, kad jis žinojo apie posėdį ir apie tai, jog sprendimas gali būti priimtas ir jam nedalyvaujant, arba
- b) kaltinamasis buvo informuotas apie posėdį ir įgaliojo savo pasirinktą ar valstybės paskirtą advokatą jį ginti ir šis advokatas jį gynė nagrinėjant bylą, arba
- c) kaltinamajam įteikus sprendimą ir jį aiškiai informavus apie teisę į bylos persvarstymą arba teisę pateikti apeliacinį skundą, kurį nagrinėjant šis asmuo turi teisę dalyvauti ir kuris suteikia galimybę dar kartą nagrinėti bylą iš esmės, atsižvelgiant į naujus įrodymus, o po šio proceso pirminis sprendimas gali būti pakeistas:
  - 1.° jis aiškiai nurodė, kad neginčija sprendimo, arba
  - 2.° per nustatytą terminą neprašė persvarstyti bylos arba nepateikė apeliacinio skundo, arba
- d) kaltinamajam asmeniškai nebuvo įteiktas sprendimas, tačiau:
  - 1.° po asmens perdavimo jis bus nedelsiant asmeniškai įteiktas ir tas asmuo bus aiškiai informuotas apie teisę į bylos persvarstymą arba teisę pateikti apeliacinį skundą, kurį nagrinėjant šis asmuo turi teisę dalyvauti ir kuris suteikia galimybę dar kartą nagrinėti bylą iš esmės, atsižvelgiant į naujus įrodymus, o po šio proceso pirminis sprendimas gali būti panaikintas;
  - 2.° jis bus informuotas apie terminą, per kurį turi prašyti bylos persvarstymo arba pateikti apeliacinį skundą, kaip nurodyta atitinkamame Europos arešto orderyje.“

24 OLW 2 priedas „Europos arešto orderio forma <...>“ sutampa su Pagrindų sprendimo 2002/584 priedu.

Pagrindinė byla ir prejudicinis klausimas

25 Iš sprendimo dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad 2017 m. vasario 22 d. *officier van justitie bij de Rechtbank* (prokuroras prie apylinkės teismo) *Rechtbank Amsterdam* (Amsterdamo apylinkės teismas, Nyderlandai), prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui, pateikė prašymą dėl 2017 m. vasario 14 d. Klaipėdos apygardos teismo (Lietuva) išduoto Europos arešto orderio (toliau – nagrinėjamas Europos arešto orderis) vykdymo.

- 26 Šis Europos arešto orderis išduotas dėl Nyderlanduose nuolatinės gyvenamosios vietos neturinčio ir neregistruoto Lietuvos piliečio T. Tupiko suėmimo ir perdavimo, kad Lietuvoje būtų įvykdyta vienu metų ir keturių mėnesių laisvės atėmimo bausmė.
- 27 Tame Europos arešto orderyje nurodyta, kad 2016 m. rugpjūčio 26 d. Klaipėdos miesto apylinkės teismas priėmė vykdytiną apkaltinamąjį nuosprendį, kuriuo T. Tupikui už dvi Lietuvos teisėje numatytas nusikalstamas veikas paskirta minėta bausmė. Be to, Europos arešto orderyje pažymėta, kad suinteresuotasis asmuo dėl šio nuosprendžio pateikė apeliacinį skundą ir kad 2016 m. gruodžio 8 d. nutartimi Klaipėdos apygardos teismas atmetė šį apeliacinį skundą ir paliko nepakeistą pirmosios instancijos teismo dėl T. Tupiko priimtą nuosprendį.
- 28 Neginčijama, kad T. Tupikas asmeniškai dalyvavo nagrinėjant bylą pirmosios instancijos teisme.
- 29 Tačiau nagrinėjamame Europos arešto orderyje nėra informacijos apie apeliacinį procesą, būtent ar suinteresuotasis asmuo dalyvavo nagrinėjant bylą Klaipėdos apygardos teisme, o jeigu nedalyvavo, ar apeliaciniame procese buvo įvykdytos viename iš Pagrindų sprendimo 2002/584 4a straipsnio 1 dalies a–d punktų nurodytos sąlygos.
- 30 Taigi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui kilo klausimas, ar tokiu atveju, kaip nagrinėjamas pagrindinėje byloje, šis pagrindų sprendimas taikytinas tik procesui pirmojoje instancijoje, ar ir apeliaciniam procesui.
- 31 Šis teismas mano, kad pirmuoju atveju negalėtų atsisakyti vykdyti nagrinėjamo Europos arešto orderio, nes suinteresuotasis asmuo asmeniškai dalyvavo nagrinėjant bylą pirmosios instancijos teisme.
- 32 Tačiau antruoju atveju prieš priimant sprendimą dėl T. Tupiko perdavimo reikėtų paprašyti išduodančiosios teisminės institucijos papildomos informacijos apie apeliacinį procesą.
- 33 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, kad yra keli argumentai, pagrindžiantys aiškinimą, pagal kurį Pagrindų sprendimo 2002/584 4a straipsnio 1 dalis turėtų būti taikoma ir procesui apeliacinėje instancijoje, nes per šį procesą byla dar kartą nagrinėjama iš esmės.
- 34 Šis teismas savo požiūrį grindžia šio pagrindų sprendimo 4a straipsnio 1 dalies c ir d punktų formuluotėmis, nes jose nurodyta teisė į „bylos persvarstymą arba <...> apeliacinį skundą, <...> kurie suteikia galimybę bylą pakartotinai nagrinėti iš esmės, įskaitant [atsižvelgiant į] naujus įrodymus“.
- 35 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo teigimu, iš šios formuluotės matyti, kad minėtoje nuostatoje kalbama apie situaciją, kai baudžiamąsias bylas nagrinėjantis teismas priėmė sprendimą dėl bylos esmės, t. y. nusprendė dėl suinteresuotojo asmens kaltės dėl nusikalstamos veikos, kuria jis buvo kaltinamas, ir atitinkamu atveju paskyrė bausmę už padarytą nusikalstamą veiką. Tačiau taip nebūtų tuo atveju, jeigu tas teismas priimtų sprendimą tik dėl teisės klausimų, kaip būna, pavyzdžiui, nagrinėjant kasacinius skundus.
- 36 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas priduria, kad Pagrindų sprendimo 2002/584 4a straipsnio 1 dalies formuluote šios nuostatos apimtis neapribojama tik procesu pirmosios instancijos teisme, nes jos c ir d punktuose aiškiai nurodytas ir „prašymas persvarstyti bylą“, ir „apeliacinis skundas“.
- 37 Be to, tokį šio pagrindų sprendimo 4a straipsnio 1 dalies aiškinimą patvirtina minėta nuostata siekiamas tikslas, kuris, kaip Teisingumo Teismas nusprendė 2013 m. vasario 26 d. Sprendimo *Melloni* (C-399/11, EU:C:2013:107) 43 punkte ir 2016 m. gegužės 24 d. Sprendimo *Dworzecki*, (C-108/16 PPU, EU:C:2016:346) 37 punkte, yra suteikti vykdančiajai teisminei institucijai galimybę leisti perduoti asmenį, nepaisant to, kad prašomas perduoti asmuo nedalyvavo nagrinėjant bylą, kurioje priimtas apkaltinamasis nuosprendis, ir kartu visiškai užtikrinti jo teisę į gynybą.

- 38 Teisė į gynybą yra teisės į teisingą bylos nagrinėjimą, kaip tai suprantama pagal EŽTK 6 straipsnį ir Chartijos 47 straipsnį, dalis, tad jeigu valstybėje narėje numatytas apeliacinis procesas, privaloma užtikrinti, kad suinteresuotasis asmuo per tokį procesą galėtų pasinaudoti minėtose nuostatose įtvirtintomis pagrindinėmis garantijomis. Taigi, nors suinteresuotasis asmuo turi galimybę atsisakyti savo teisės į gynybą, baudžiamąją bylą nagrinėjantis teismas, kuris turi priimti naują sprendimą dėl atitinkamo asmens kaltės, kaip yra nusprendęs Europos Žmogaus Teisių Teismas, negali tokio sprendimo priimti tiesiogiai neįvertinęs kaltinamojo, siekiančio įrodyti, kad nepadarė nusikalstamos veikos, kuria kaltinamas, asmeniškai pateiktų įrodymų. Tokioje situacijoje vien to, kad suinteresuotasis asmuo galėjo pasinaudoti savo teise į gynybą pirmojoje instancijoje, nepakanka, kad būtų galima nuspręsti, jog įvykdyti EŽTK 6 straipsnyje ir Chartijos 47 straipsnyje nustatyti reikalavimai.
- 39 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas vis dėlto pažymi, kad kai kurios valstybės narės tokiam aiškinimui nepritaria. Taip pat būtų galima teigti, kad, jeigu nustatoma, kad per procesą pirmojoje instancijoje suinteresuotojo asmens teisė į gynybą buvo visiškai užtikrinta, pagal tarpusavio pasitikėjimo principą manytina, kad išduodančiosios valstybės narės institucijos nepažeidė pagal Sąjungos teisę pripažįstamų pagrindinių teisių ir per kitus galimus procesus. Tačiau Teisingumo Teismas dar nėra priėmęs sprendimo šiuo klausimu.
- 40 Šiomis aplinkybėmis *Rechtbank Amsterdam* (Amsterdamo apylinkės teismas) nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šį prejudicinį klausimą:

„Ar apeliacinis procesas,

- kuriame byla buvo nagrinėjama iš esmės ir
- per kurį dėl asmens buvo priimtas (naujas) apkaltinamasis nuosprendis ir (arba) paliktas nepakeistas pirmojoje instancijoje priimtas apkaltinamasis nuosprendis,
- o Europos arešto orderis išduotas tam, kad būtų vykdomas šis apkaltinamasis nuosprendis,

yra „teisminis nagrinėjimas, po kurio [per kurį] priimtas sprendimas“, kaip tai suprantama pagal Pagrindų sprendimo [2002/584] 4a straipsnio 1 dalį?“

Dėl sprendimo priėmimo skubos tvarka procedūros

- 41 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas prašo šį prašymą nagrinėti pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 107 straipsnyje numatytą prejudicinio sprendimo priėmimo skubos tvarka procedūrą.
- 42 Grįsdamas savo prašymą šis teismas nurodo, kad T. Tupikas laikomas suimtas Nyderlanduose, kol laukiama sprendimo dėl Lietuvos Respublikos kompetentingos institucijos dėl jo išduoto nagrinėjamo Europos arešto orderio vykdymo.
- 43 Be to, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nurodo, kad negali išspręsti šio klausimo, kol Teisingumo Teismas nepriims sprendimo dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą. Taigi atsakymas į Teisingumo Teismui pateiktą klausimą turės tiesioginę ir lemiamą įtaką T. Tupiko suėmimo Nyderlanduose trukmei iki galimo jo perdavimo, vykdamas šį Europos arešto orderį.
- 44 Pirmiausia konstatuotina, kad šis prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl Pagrindų sprendimo 2002/584, patenkančio į SESV trečiosios dalies V antraštinės dalies, susijusios su laisvės, saugumo ir teisingumo erdve, nuostatų taikymo sritį, išaiškinimo. Todėl šis prašymas gali būti nagrinėjamas pagal prejudicinio sprendimo priėmimo skubos tvarka procedūrą.

- 45 Antra, kalbant apie skubos kriterijų, vadovaujantis suformuota Teisingumo Teismo jurisprudencija reikia atsižvelgti į tai, kad pagrindinėje byloje iš suinteresuotojo asmens yra atimta laisvė ir jo tolesnis kalinimas priklauso nuo pagrindinės bylos baigties (2016 m. lapkričio 10 d. Sprendimo *Kovalkovas*, C-477/16 PPU, EU:C:2016:861, 21 punktą ir jame nurodyta jurisprudencija). Be to, atitinkamo asmens padėtį reikia vertinti tą dieną, kurią nagrinėjamas prašymas priimti prejudicinį sprendimą pagal sprendimo priėmimo skubos tvarka procedūrą (2016 m. gegužės 24 d. Sprendimo *Dworzecki*, C-108/16 PPU, EU:C:2016:346, 22 punktą ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 46 Nagrinėjamu atveju neginčijama, kad T. Tupikas iki šiol yra suimtas. Kita vertus, tai, ar jis bus toliau laikomas suimtas, priklauso nuo pagrindinės bylos baigties, nes, kaip paaikškino prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, suėmimas jam paskirtas vykdamas nagrinėjamą Europos arešto orderį.
- 47 Šiomis aplinkybėmis atsižvelgusi į teisėjo pranešėjo siūlymą ir susipažinusi su generalinio advokato nuomone Teisingumo Teismo penktoji kolegija 2017 m. birželio 8 d. nusprendė patenkinti nacionalinio teismo prašymą nagrinėti šią bylą pagal prejudicinio sprendimo priėmimo skubos tvarka procedūrą.

Dėl prejudicinio klausimo

- 48 Pateiktu klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia nustatyti sąvokos „teisminis nagrinėjimas, po kurio [per kurį] priimtas sprendimas“, kaip tai suprantama pagal Pagrindų sprendimo 2002/584 4a straipsnio 1 dalį, apimtį tuo atveju, jeigu Europos arešto orderį išdavusioje valstybėje narėje buvo priimti keli teismo sprendimai ir iš jų bent vienas priimtas suinteresuotajam asmeniui asmeniškai nedalyvaujant. Konkrečiau kalbant, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas klausia, ar tokiu atveju būtent apeliacinis procesas laikytinas lemiamu šios nuostatos taikymui.
- 49 Primintina, kad pagal suformuotą Teisingumo Teismo jurisprudenciją Pagrindų sprendimas 2002/584 pagrįstas tarpusavio pripažinimo principu, o šis, kadangi, kaip matyti iš šio pagrindų sprendimo 6 konstatuojamosios dalies, yra teismų bendradarbiavimo „kertinis akmuo“, grindžiamas valstybių narių tarpusavio pasitikėjimu įgyvendinant Sąjungai pavestą tikslą tapti laisvės, saugumo ir teisingumo erdve (šiuo klausimu žr. 2016 m. lapkričio 10 d. Sprendimo *Kovalkovas*, C-477/16 PPU, EU:C:2016:861, 25–28 punktus ir juose nurodytą jurisprudenciją).
- 50 To siekiant minėto pagrindų sprendimo 1 straipsnio 2 dalyje įtvirtinta taisyklė, pagal kurią valstybės narės privalo vykdyti visus Europos arešto orderius, remdamosi tarpusavio pripažinimo principu ir vadovaudamosi šio pagrindų sprendimo nuostatomis. Taigi vykdančiosios teisminės institucijos gali atsisakyti vykdyti tokį arešto orderį tik Pagrindų sprendime 2002/584 išsamiai išvardytais nevykdymo atvejais, nebent susiklostytų išskirtinės aplinkybės, ir Europos arešto orderiui vykdyti gali būti nustatyta tik viena iš išvardytų sąlygų. Todėl Europos arešto orderio vykdymas yra principas, o atsisakymas jį vykdyti yra jo išimtis, kurią reikia aiškinti siaurai (2017 m. birželio 29 d. Sprendimo *Popławski*, C-579/15, EU:C:2017:503, 19 punktą ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 51 Minėtame pagrindų sprendime aiškiai išdėstyti Europos arešto orderio privalomo (3 straipsnis) ir neprivalomo (4 ir 4a straipsniai) nevykdymo pagrindai ir garantijos, kurias šiais konkrečiais atvejais turi suteikti išduodančioji valstybė narė (5 straipsnis).
- 52 Dėl atvejo, kai Europos arešto orderis išduotas dėl kaltinamajam nedalyvaujant priimtu sprendimu paskirtos bausmės vykdymo, Pagrindų sprendimo 2002/584 pirminės versijos 5 straipsnio 1 punkte buvo numatyta taisyklė, pagal kurią tokiu atveju vykdančioji valstybė narė galėjo numatyti, kad atitinkamas asmuo bus perduotas tik su sąlyga, kad išduodančiojoje valstybėje narėje bus užtikrintas bylos persvarstymas jam dalyvaujant.

- 53 Pamatiniu sprendimu 2009/299 ši nuostata buvo panaikinta ir Pagrindų sprendime 2002/584 pakeista nauju 4a straipsniu, kuriuo apribota galimybė atsisakyti vykdyti Europos arešto orderį, aiškiai ir nuosekliai išvardijus sąlygas, kuriomis negali būti atsisakyta pripažinti ir vykdyti sprendimą, priimtą procese, kuriame atitinkamas asmuo asmeniškai nedalyvavo (šiuo klausimu žr. 2013 m. vasario 26 d. Sprendimo *Melloni*, C-399/11, EU:C:2013:107, 41 punktą).
- 54 Kaip matyti iš Pagrindų sprendimo 2002/584 4a straipsnio 1 dalies formuluotės, vykdančioji teisminė institucija turi galimybę atsisakyti vykdyti Europos arešto orderį, išduotą siekiant įvykdyti laisvės atėmimo bausmę arba nutartį paskirti suėmimą, jeigu asmuo asmeniškai nedalyvavo nagrinėjant bylą, kurioje priimtas sprendimas, išskyrus atvejus, kai Europos arešto orderyje nurodyta, kad įvykdytos šios nuostatos atitinkamuose a–d punktuose išdėstytos sąlygos.
- 55 Darytina išvada, kad vykdančioji teisminė institucija privalo vykdyti Europos arešto orderį, nors suinteresuotasis asmuo nedalyvavo nagrinėjant bylą, kurioje priimtas sprendimas, jeigu įsitikina, kad esama šio pagrindų sprendimo 4a straipsnio 1 dalies a, b, c arba d punktuose numatytų aplinkybių.
- 56 Minėto pagrindų sprendimo 4a straipsnio 1 dalies a ir b punktuose numatyta, kad jeigu asmuo, pripažintas kaltu *in absentia*, laiku sužinojo apie numatytą bylos nagrinėjimą teisme ir jam buvo pranešta, kad sprendimas gali būti priimtas ir jam nedalyvaujant, arba jeigu, žinodamas apie numatytą bylos nagrinėjimą, įgalioto advokatą jį ginti, vykdančioji teisminė institucija privalo perduoti šį asmenį.
- 57 Be to, to paties pagrindų sprendimo 4a straipsnio 1 dalies c ir d punktuose išvardyti atvejai, kai vykdančioji teisminė institucija privalo vykdyti Europos arešto orderį, net jeigu suinteresuotasis asmuo turi teisę į bylos persvarstymą, jeigu tame arešto orderyje nurodyta, kad asmuo bylos persvarstyti neprašė arba kad jis bus aiškiai informuotas apie savo teisę į panašų pakartotinį bylos nagrinėjimą.
- 58 Kaip Teisingumo Teismas jau yra nusprendęs, Pagrindų sprendimo 2002/584 4a straipsniu siekiama užtikrinti aukšto lygio apsaugą ir suteikti vykdančiajai teisminei institucijai galimybę perduoti asmenį, nors jis nedalyvavo nagrinėjant bylą, kurią išnagrinėjus priimtas apkaltinamasis nuosprendis, kartu visiškai užtikrinant jo teisę į gynybą (2016 m. gegužės 24 d. Sprendimo *Dworzecki*, C-108/16 PPU, EU:C:2016:346, 37 punktas).
- 59 Kitaip tariant, tarpusavio pasitikėjimo ir pripažinimo principais, kuriais grindžiamas šis pagrindų sprendimas, jokių būdu negali būti pažeidžiamos atitinkamiems asmenims garantuojamos pagrindinės teisės.
- 60 Iš tiesų primintina, kad pagal suformuotą Teisingumo Teismo jurisprudenciją Sąjungos antrinės teisės nuostatos turi būti aiškinamos ir taikomos atsižvelgiant į pagrindines teises (žr., be kita ko, 2017 m. vasario 16 d. Sprendimo *C. K. ir kt.*, C-578/16 PPU, EU:C:2017:127, 59 punktą), kurių sudedamoji dalis yra iš Chartijos 47 ir 48 straipsniuose ir EŽTK 6 straipsnyje numatytos teisės į teisingą bylos nagrinėjimą kylančios teisės į gynybą užtikrinimas.
- 61 Pagrindų sprendimo 2002/584 1 straipsnio 3 dalyje taip pat numatyta, kad šis sprendimas „nekeičia pareigos gerbti pagrindines teises ir pagrindinius teisės principus, įtvirtintus Europos Sąjungos sutarties 6 straipsnyje.“
- 62 Šiuo aspektu Pamatinio sprendimo 2009/299 1 straipsnio 1 dalyje nurodyta, kad juo siekiami tikslai – „stiprinti asmenų, dėl kurių pradėtos baudžiamosios bylos, procesines teises <...> ir visų pirma pagerinti valstybių narių teismo sprendimų tarpusavio pripažinimą“. Šio pamatinio sprendimo 1 straipsnio 2 dalyje, į kurią perkeltas Pagrindų sprendimo 2002/584 1 straipsnio 3 dalies turinys, aiškiai nurodyta būtinybė užtikrinti asmenų, dėl kurių pradėtos baudžiamosios bylos, teisę į gynybą ir pabrėžta valstybių narių teisminių institucijų pareiga ginti pagrindines teises.

- 63 Taigi Pagrindų sprendimą 2002/584 reikia aiškinti taip, kad būtų užtikrinta atitiktis atitinkamų asmenų pagrindinių teisių užtikrinimo reikalavimams ir nebūtų pakenkta valstybių narių teismų bendradarbiavimo sistemos, kurios vienas iš esminių elementų yra Sąjungos teisės aktų leidėjo numatytas Europos arešto orderis, veiksmingumui.
- 64 Atsižvelgiant būtent į šiuos argumentus, sąvoką „teisminis nagrinėjimas, po kurio [per kurį] priimtas sprendimas“, kaip tai suprantama pagal Pagrindų sprendimo 2002/584 4a straipsnio 1 dalį, reikia aiškinti, kaip nurodyta šio sprendimo 48 punkte.
- 65 Pirma, šiuo klausimu primintina, kad pagal suformuotą Teisingumo Teismo jurisprudenciją iš vienodo Sąjungos teisės taikymo ir lygybės principo reikalavimų matyti, kad, kai Sąjungos teisės nuostatoje aiškiai nedaroma nuoroda į valstybių narių teisę, norint nustatyti šios nuostatos prasmę ir apimtį, jos reikšmė visoje Sąjungoje paprastai turi būti aiškinama savarankiškai ir vienodai, atsižvelgiant į nuostatos kontekstą ir nagrinėjamo teisės aktu siekiamą tikslą (2016 m. gegužės 24 d. Sprendimo *Dworzecki*, C-108/16 PPU, EU:C:2016:346, 28 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 66 Nors iš tiesų Pagrindų sprendime 2002/584, būtent jo 4a straipsnio 1 dalyje, yra kelios aiškios nuorodos į valstybių narių teisę, nė viena iš šių nuorodų nesusijusi su sąvoka „teisminis nagrinėjimas, po kurio [per kurį] priimtas sprendimas“, kaip tai suprantama pagal tą nuostatą.
- 67 Šiomis aplinkybėmis konstatuotina, kad šis žodžių junginys, dėl kurio pateiktas šis prašymas priimti prejudicinį sprendimą, turi būti vertinamas kaip savarankiška Sąjungos teisės sąvoka ir joje aiškinamas vienodai, neatsižvelgiant į jo kvalifikavimą valstybėse narėse.
- 68 Šį aiškinimą patvirtina ir Pamatinio sprendimo 2009/299 genezė. Kaip matyti iš jo 2 ir 4 konstatuojamųjų dalių, Sąjungos teisės aktų leidėjas, konstatavęs, kad jeigu klausimai, susiję su sprendimais, priimtais bylose, kurias nagrinėjant atitinkami asmenys nedalyvavo, reglamentuojami nevienodai, gali būti, be kita ko, pakenkta teismų bendradarbiavimui, manė esant būtina nustatyti aiškius ir bendrus sprendimų, priimtų bylose, kurias nagrinėjant suinteresuotasis asmuo asmeniškai nedalyvavo, nepripažinimo pagrindus ir nereglementavo formų ir tvarkos, įskaitant pagal valstybių narių nacionalinę teisę taikytinus procesinius reikalavimus, kuriais naudojamosi šiame pamatiniame sprendime nurodytiems rezultatams pasiekti (2016 m. gegužės 24 d. Sprendimo *Dworzecki*, C-108/16 PPU, EU:C:2016:346, 31 punktas).
- 69 Antra, konstatuotina, kad vien Pagrindų sprendimo 2002/584 4a straipsnio 1 dalies formuluotės nepakanka, kad būtų galima tiksliau apibrėžti joje vartojamą sąvoką „teisminis nagrinėjimas, po kurio [per kurį] priimtas sprendimas“. Iš tiesų ši sąvoka nėra apibrėžta ar kitaip patikslinta, o minėto straipsnio pavadinime tik nurodyti „[s]prendimai, priimti po teismo nagrinėjimo [per teisminį nagrinėjimą], kuriame asmuo asmeniškai nedalyvavo“.
- 70 Trečia, šiomis aplinkybėmis aptariamoms sąvokos apimtis turi būti nustatoma pagal jos kontekstą. Tam reikia atsižvelgti į kitas šio pagrindų sprendimo nuostatas, įskaitant 4a straipsnio 1 dalį.
- 71 Pažymėtina, kad nors Pagrindų sprendimo 2002/584 8 straipsnio 1 dalies c punkte vartojami terminai „vykdytinasis teismo sprendimas“ ar „kitas tokį pat poveikį turintis vykdytinasis teismo sprendimas“ ir nors vykdytinumas yra lemiamas nustatant, nuo kurio momento gali būti išduotas Europos arešto orderis, pagal šio pagrindų sprendimo 4a straipsnio 1 dalį panašus požymis nėra toks svarbus. Aiškinant minėto 4a straipsnio 1 dalį, kaip nuosekliai išplaukia iš kitų reikšmingų minėto pagrindų sprendimo nuostatų, kaip tik reikia atsižvelgti į „teismo sprendimo“ ar „nuosprendžio“ „galutinį“ pobūdį.

- 72 Pagrindų sprendimo 2002/584 3 straipsnio 2 punkte ir 8 straipsnio f punkte nurodytas „galutinis teismo sprendimas“, kuriuo paskirta bausmė. Jo 2 straipsnio 1 dalyje minimi „[apkaltinamieji nuosprendžiai]“, to paties pagrindų sprendimo 4 straipsnio 3 dalyje vartojama sąvoka „galutinis teismo sprendimas“, o jo 5 dalyje – „asmeniui <...> priimtas galutinis teismo sprendimas“.
- 73 Tas pats pasakytina apie kai kurias Pagrindų sprendimo 2002/584 ir Pamatinio sprendimo 2009/299 konstatuojamąsias dalis. Pagrindų sprendimo 2002/584 1 konstatuojamojoje dalyje pavartotas terminas „įsiteisėjęs sprendimas“, o Pamatinio sprendimo 2009/299 2 ir 5 konstatuojamosiose dalyse vartojama sąvoka „galutiniai teismo sprendimai“.
- 74 Taigi manytina, kad sąvoką „teisminis nagrinėjimas, po kurio [per kurį] priimtas sprendimas“, kaip tai suprantama pagal Pagrindų sprendimo 2002/584 4a straipsnio 1 dalį, reikia suprasti kaip apibrėžiančią procesą, per kurį dėl asmens, kurį prašoma perduoti vykdant Europos arešto orderį, priimtas galutinis apkaltinamasis nuosprendis.
- 75 Toks sąvokos „sprendimas“ aiškinimas, be kita ko, atitinka sąvokos „teisminis nagrinėjimas, po kurio [per kurį] priimtas sprendimas“ aiškinimą, kurį Teisingumo Teismo jau pateikė 2016 m. gegužės 24 d. Sprendimo *Dworzecki* (C-108/16 PPU, EU:C:2016:346) 37 punkte, aiškindamas Pagrindų sprendimo 2002/584 4a straipsnio 1 dalį.
- 76 Be to, nors galutinis apkaltinamasis nuosprendis tam tikrais atvejais gali sutapti su vykdytinu nuosprendžiu, šis aspektas reglamentuojamas pagal įvairias procesines nacionalinės teisės normas, ypač jeigu keliose instancijose vienas po kito priimami keli nuosprendžiai.
- 77 Ketvirta, jeigu, kaip yra pagrindinėje byloje, išduodančiojoje valstybėje narėje įtvirtinta dviejų instancijų teismų sistema ir dėl to baudžiamasis procesas vyksta keliose instancijose, taigi vienas po kito gali būti priimti keli teismo sprendimai, reikia nustatyti, kurioje instancijoje priimtas sprendimas laikytinas galutiniu apkaltinamuoju nuosprendžiu, kaip tai suprantama pagal šio sprendimo 74 punktą.
- 78 Kaip matyti iš Europos Žmogaus Teisių Teismo jurisprudencijos, pirma, terminas „apkaltinamasis nuosprendis“ pagal EŽTK suprantamas kaip asmens kaltės pripažinimas, kai vadovaujantis teisės aktais nustatyta, kad padaryta nusikalstama veika, ir paskirta laisvės atėmimo bausmė ar kita su laisvės atėmimu susijusi priemonė (šiuo klausimu žr. 2013 m. spalio 21 d. EŽTT sprendimo *Del Río Prada prieš Ispaniją*, CE:ECHR:2013:1021JUD004275009, 123 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 79 Antra, Europos Žmogaus Teisių Teismas yra ne kartą nusprendęs, kad jeigu yra numatytas apeliacinis procesas, jame turi būti laikomasi EŽTK 6 straipsnio garantijų, ypač jeigu teisinės gynybos priemonė, kuria galima pasinaudoti dėl pirmojoje instancijoje priimto sprendimo, apima ir fakto, ir teisės klausimus, o antrosios instancijos teismas turi kompetenciją iš naujo išnagrinėti bylą ir įvertinti kaltinimų pagrįstumą fakto ir teisės požiūriu ir nuspręsti dėl atitinkamo asmens kaltės ar nekaltumo, remdamasis pateiktais įrodymais (šiuo klausimu žr. 1988 m. gegužės 26 d. EŽTT sprendimo *Ekbatani prieš Švediją*, CE:ECHR:1988:0526JUD001056383, 24 ir 32 punktus; 2000 m. spalio 26 d. Sprendimo *Kudła prieš Lenkiją*, CE:ECHR:1988:0526JUD001056383, 122 punktą; 2006 m. spalio 18 d. Sprendimo *Hermi prieš Italiją*, CE:ECHR:2006:1018JUD001811402, 64 ir 65 punktus; 2013 m. balandžio 25 d. Sprendimo *Zahirović prieš Kroatiją*, CE:ECHR:2013:0425JUD005859011, 56 punktą ir 2017 m. vasario 14 d. Sprendimo *Hokkelling prieš Nyderlandus*, CE:ECHR:2017:0214JUD003074912, 56 ir 58 punktus).
- 80 Iš šios Europos Žmogaus Teisių Teismo jurisprudencijos matyti, kad, jeigu numatytos dvi instancijos, remiantis tuo, kad suinteresuotasis asmuo galėjo veiksmingai pasinaudoti savo teise į gynybą pirmojoje instancijoje, negalima daryti išvados, kad jam neabejotinai buvo suteiktos EŽTK 6 straipsnyje numatytos garantijos, jeigu procesas apeliacinėje instancijoje vyko jam nedalyvaujant (šiuo klausimu žr. 2017 m. vasario 14 d. EŽTT sprendimo *Hokkelling prieš Nyderlandus*, CE:ECHR:2017:0214JUD003074912, 57, 58 ir 61 punktus).

- 81 Todėl tuo atveju, jeigu procesas vyko keliose instancijose, kuriose vienas po kito buvo priimti keli sprendimai, ir bent vienas jų buvo priimtas *in absentia*, „teisminį nagrinėjimą, po kurio [per kurį] buvo priimtas sprendimas“, pagal Pagrindų sprendimo 2002/584 4a straipsnio 1 dalį reikia suprasti kaip instanciją, kurioje priimtas paskutinis toks sprendimas, jeigu teismas, fakto ir teisės požiūriu išnagrinėjęs kaltinimą pagrindžiančius ir išteisinančius įrodymus, atitinkamais atvejais atsižvelgęs į asmeninę suinteresuotojo asmens situaciją, priėmė galutinį sprendimą dėl jo kaltės ir paskyrė tokią bausmę, kaip laisvės atėmimas.
- 82 Šis aiškinimas visiškai atitinka reikalavimą užtikrinti teisę į gynybą, kurią, kaip matyti iš šio sprendimo 58 ir 59 punktų, siekiama garantuoti Pagrindų sprendimo 2002/584 4a straipsniu.
- 83 Iš tiesų suinteresuotajam asmeniui lemiamas yra būtent teismo sprendimas, kuriuo byla galutinai išsprendžiama iš esmės, nes nebelieka galimybės jo apskūsti įprasta tvarka ir jis turi tiesioginį poveikį asmens padėčiai, atsižvelgiant į tai, kad juo pripažįstama kaltė ir atitinkamais atvejais skiriama atliktina laisvės atėmimo bausmė.
- 84 Taigi būtent šioje proceso stadijoje atitinkamas asmuo turi turėti galimybę visapusiškai pasinaudoti savo teise į gynybą, kad galėtų veiksmingai pareikšti savo nuomonę ir paveikti galutinį sprendimą, kuriuo jam gali būti atimta laisvė. Šiame kontekste nesvarbi šio proceso baigtis.
- 85 Tokiomis aplinkybėmis, net jeigu pirmojoje instancijoje teisė į gynybą nebūtų visiškai užtikrinta, tai būtų galima ištaisyti per procesą antrojoje instancijoje, jeigu jam vykstant būtų užtikrintas visų teisingo bylos nagrinėjimo reikalavimų laikymasis.
- 86 Kitaip tariant, jeigu suinteresuotasis asmuo dalyvavo teismui iš naujo nagrinėjant bylą iš esmės, bet nedalyvavo procese pirmojoje instancijoje, Pagrindų sprendimo 2002/584 4a straipsnio nuostatos netaikomos. Ir atvirkščiai, jeigu suinteresuotasis asmuo dalyvavo nagrinėjant bylą pirmojoje instancijoje, bet nedalyvavo teismui iš naujo nagrinėjant bylą iš esmės, vykdančioji teisminė institucija privalo atlikti minėtame straipsnyje numatytą patikrinimą.
- 87 Be kita ko, šio sprendimo 81–84 punktuose pateiktu sąvokos „teisminis nagrinėjimas, po kurio [per kurį] buvo priimtas sprendimas“ aiškinimu geriausiai užtikrinamas šiuo pagrindų sprendimu siekiamas tikslas – palengvinti ir paspartinti valstybių narių teismų bendradarbiavimą, grindžiamą tarpusavio pasitikėjimo ir pripažinimo principais, kadangi pagal šį aiškinimą pagrindinis dėmesys teikiamas proceso stadijai, kuri, iš naujo iš esmės išnagrinėjus bylą, yra lemiamą nustatant atitinkamo asmens kaltę.
- 88 Tačiau, jeigu manytume, kad sprendimui, kuris yra pirmesnis nei toks galutinis sprendimas, taip pat galėtų būti taikomas Pagrindų sprendimo 2002/584 4a straipsnis, dėl tokio aiškinimo neišvengiamai užsitęstų ar net labai pasunkėtų perdavimo procedūra.
- 89 Kaip matyti iš generalinio advokato išvados 57 punkto, prie Pagrindų sprendimo 2002/584 pridėtos vienodos Europos arešto orderio formos d punkto formuluotė patvirtina, kad informacija, kurią turi pateikti išduodančioji teisminė institucija, susijusi tik su paskutine proceso stadija, kurioje byla buvo išnagrinėta iš esmės.
- 90 Konkrečiau kalbant, tokiu atveju, kaip nagrinėjamas pagrindinėje byloje, kai byla paeiliui buvo nagrinėjama dviejose instancijose – iš pradžių pirmojoje instancijoje, o vėliau apeliaciniame procese, taikant Pagrindų sprendimo 2002/584 4a straipsnio 1 dalį svarbus tik procesas, kuriame priimtas sprendimas apeliacinėje instancijoje, jeigu šiame procese priimtas sprendimas, kurio nebėra galimybės apskūsti įprastine tvarka, taigi juo byla galutinai išspręsta iš esmės.

- 91 Todėl tokioje byloje, kaip pagrindinė, atsižvelgdama būtent į tokį apeliacinį procesą išduodančioji teisminė institucija turi pateikti Pagrindų sprendimo 2002/584 8 straipsnio 1 dalyje numatytą informaciją, o vykdančioji teisminė institucija pagal to paties pagrindų sprendimo 15 straipsnio 2 dalį gali prašyti pateikti papildomos informacijos, kuri, kaip ji mano, būtina, kad galėtų priimti sprendimą dėl atitinkamo asmens perdavimo.
- 92 Dėl vykdančiosios teisminės institucijos pareigų dar primintina, kad dėl privalomojo pagrindų sprendimų pobūdžio valstybių narių valdžios institucijoms, ypač nacionaliniams teismams, kyla pareiga aiškinti nacionalinę teisę laikantis Sąjungos teisės (šiuo klausimu žr. 2005 m. birželio 16 d. Sprendimo *Pupino*, C-105/03, EU:C:2005:386, 34 punktą ir 2017 m. birželio 29 d. Sprendimo *Popławski*, C-579/15, EU:C:2017:503, 31 punktą).
- 93 Taikydama Pagrindų sprendimo 2002/584 4a straipsnio 1 dalį, jeigu suinteresuotasis asmuo asmeniškai nedalyvavo procese, kuriame buvo priimtas galutinis sprendimas dėl esmės, taigi ir dėl jo kaltės, vykdančioji teisminė institucija privalo patikrinti, ar jos nagrinėjama situacija atitinka vieną iš šios nuostatos a–d punktuose apibūdintų atvejų.
- 94 Toks patikrinimas turi būti atliekamas remiantis duomenimis, nurodytais arba Europos arešto orderyje, arba pagal Pagrindų sprendimo 2002/584 15 straipsnio 2 ir 3 dalis gautoje papildomoje informacijoje.
- 95 Jeigu paaiškėtų, kad nagrinėjama situacija atitinka vieną iš Pagrindų sprendimo 2002/584 4a straipsnio 1 dalies a–d punktuose apibūdintų atvejų, vykdančioji teisminė institucija privalėtų vykdyti Europos arešto orderį ir leisti perduoti prašomą perduoti asmenį, kaip matyti iš šio sprendimo 50 ir 55 punktų.
- 96 Be to, Pagrindų sprendimo 2002/584 4a straipsnyje numatytas Europos arešto orderio neprivalomas nevykdymo pagrindas, o jo 1 dalies a–d punktuose nurodyti atvejai pateikti kaip šio neprivalomo vykdymo pagrindo išimtys, todėl Teisingumo Teismas jau yra nusprendęs, kad vykdančioji teisminė institucija, net konstatavusi, kad šis atvejis neapima asmens, dėl kurio išduotas Europos arešto orderis, padėties, gali atsižvelgti į kitas aplinkybes, kuriomis remdamasi ji gali įsitikinti, kad perdavus suinteresuotąjį asmenį nebus pažeista jo teisė į gynybą (šiuo klausimu žr. 2016 m. gegužės 24 d. Sprendimo *Dworzecki*, C-108/16 PPU, EU:C:2016:346, 50 ir 51 punktus).
- 97 Taigi Pagrindų sprendimu 2002/584 vykdančiajai teisminei institucijai neužkertamas kelias įsitikinti, kad buvo užtikrinta atitinkamo asmens teisė į gynybą, ir tinkamai atsižvelgti į visas jos nagrinėjamos bylos aplinkybes, įskaitant informaciją, kuria ji pati gali disponuoti, jeigu laikomasi šio pagrindų sprendimo 17 straipsnyje nustatytų terminų.
- 98 Atsižvelgiant į visa tai, kas išdėstyta, į pateiktą klausimą reikia atsakyti: jeigu išduodančiojoje valstybėje narėje numatyta, kad baudžiamoji byla nagrinėjama kelių instancijų teismuose, todėl vienas po kito gali būti priimti keli teismo sprendimai, iš kurių bent vienas priimamas *in absentia*, sąvoka „teisminis nagrinėjimas, po kurio [per kurį] priimtas sprendimas“, kaip tai suprantama pagal Pagrindų sprendimo 2002/584 4a straipsnio 1 dalį, aiškintina kaip vienas procesas, per kurį priimtas galutinis sprendimas dėl suinteresuotojo asmens kaltės ir paskirta tokia bausmė, kaip laisvės atėmimas, iš naujo iš esmės išnagrinėjus bylos fakto ir teisės klausimus.
- 99 Toks apeliacinis procesas, kaip nagrinėjamas pagrindinėje byloje, iš esmės patenka į šios sąvokos taikymo sritį. Vis dėlto nacionalinis teismas turi įsitikinti, kad jis turi pirmiau nurodytus požymius.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 100 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (penktoji kolegija) nusprendžia:

Jeigu išduodančiojoje valstybėje narėje numatyta, kad baudžiamoji byla nagrinėjama kelių instancijų teismuose, todėl vienas po kito gali būti priimti keli teismo sprendimai, iš kurių bent vienas priimamas *in absentia*, sąvoka „teisminis nagrinėjimas, po kurio [per kurį] priimtas sprendimas“, kaip tai suprantama pagal 2002 m. birželio 13 d. Tarybos pagrindų sprendimo 2002/584/TVR dėl Europos arešto orderio ir perdavimo tarp valstybių narių tvarkos, iš dalies pakeisto 2009 m. vasario 26 d. Tarybos pamatiniu sprendimu 2009/299/TVR, 4a straipsnio 1 dalį, aiškintina kaip vienas procesas, per kurį priimtas galutinis sprendimas dėl suinteresuotojo asmens kaltės ir paskirta tokia bausmė, kaip laisvės atėmimas, iš naujo iš esmės išnagrinėjus bylos fakto ir teisės klausimus.

Toks apeliacinis procesas, kaip nagrinėjamas pagrindinėje byloje, iš esmės patenka į šios sąvokos taikymo sritį. Vis dėlto nacionalinis teismas turi įsitikinti, kad jis turi pirmiau nurodytus požymius.

Parašai.